

Regeringens proposition

1979/80: 18

om medelstillskott till Studsvik Energiteknik AB, m. m.

beslutad den 13 september 1979.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

CARL THAM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om medelstillskott till Studsvik Energiteknik AB under budgetåren 1979/80 och 1980/81 med sammanlagt 80,2 milj. kr. Vidare föreslås eftergift av statliga lån till bolaget med drygt 11 milj. kr. Syftet med åtgärderna är att möjliggöra en ekonomisk rekonstruktion av företaget och ge det ökade möjligheter till egna utvecklingsinsatser på nya områden. För budgetåret 1979/80 föreslås 41,6 milj. kr. anvisas.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-09-13

Närvarande: statsministern Ullsten, ordförande, och statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Friggebo, Wirtén, Huss, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, De Geer, Blix, Cars, Gabriel Romanus, Tham, Bondestam

Föredragande: statsrådet Tham

Proposition om medelstillskott till Studsvik Energiteknik AB, m. m.

1 Inledning

Studsvik Energiteknik AB, tidigare AB Atomenergi, är statens största samlade resurs för energitekniskt forsknings- och utvecklingsarbete. Bolaget har ca 900 anställda i Studsvik och Nyköping. Inom svenska dotterbolag och delägda bolag, bl. a. Svensk Metanolutveckling AB, Studsvik Instrument AB och Kabi-Diagnostica AB, arbetar omkring 60 personer. En detaljerad redovisning av bolagets situation lämnades senast i prop. 1977/78: 110 om energiforskning m. m. (s. 96 och s. 163). Föredraganden beräknade då behovet av statsanslag till bolaget under treårsperioden 1978/79–1980/81 till sammanlagt 140 milj. kr. För budgetåren 1978/79 och 1979/80 har anvisats 46 resp. 47 milj. kr.

Studsvik Energiteknik AB anmälde i en skrivelse till regeringen den 24 november 1978 bolagets resultat för verksamhetsåret 1977/78 och framhöll att dess budget för 1978/79 pekade mot ett fortsatt otillfredsställande rörelseresultat. Den pågående omstruktureringen av verksamheten ställde enligt bolaget stora krav på investeringar och kapitalbehovet under de kommande åren bedömdes av bolaget bli betydande. Bolaget aviserade sin avsikt att senare återkomma med beskrivning av alternativa utvecklingsvägar.

Jag framhöll vid min anmälan av frågan om anslag till Studsvik Energiteknik AB i budgetpropositionen 1979 (prop. 1978/79: 100 bil. 17 s. 190) att de ramar som tidigare hade angivits för bolagets verksamhet alljämt borde gälla. I flera frågor konstaterade jag att underlag saknades för slutligt ställningstagande från statsmakternas sida. Detta gällde bl. a. en framställning från bolaget om särskilda medel för utvecklingsarbeten i fråga om hantering av radioaktivt avfall och av bolaget begärt statligt övertagande av dess förpliktelser i fråga om återställningsarbeten i Ranstad.

Näringsutskottet framhöll vid sin behandling av frågan om anslag till bolaget (NU 1978/79: 60 s. 73) att Studsvik är en viktig resurs i samhällets satsning på energiteknisk forskning och utveckling. Utskottet noterade att det i flera avsnitt i prop. 1978/79: 115 om riktlinjer för energipolitiken påpekas att Studsviksbolaget har en viktig uppgift i strävandena att utveckla ny teknik när det gäller förnybara bränslen och metoder för hantering av kol. Utskottet förutsatte därför att regeringen skulle ta initiativ till åtgärder för att säkra att verksamheten vid Studsvik Energiteknik AB kan vidmakthållas på en hög teknisk nivå. Riksdagen beslöt att som sin mening ge regeringen tillkänna vad utskottet hade anfört.

Inom Studsvik Energiteknik AB gjordes våren 1979 i nära samarbete med företrädare för regeringskansliet och särskilt anlitad ekonomisk expertis en genomgång av bolagets ekonomiska situation. Arbetet resulterade i en omfattande åtgärdsplan för vilken vissa kostnader för såväl ekonomisk rekonstruktion av bolaget som för ökade utvecklingsinsatser på nya tekniska områden inte kan rymmas inom de ramar som tidigare har angivits för statsanslaget till bolaget. Bolaget har därför i skrivelse den 26 juni 1979 hemställt om särskilda bidrag till verksamheten samt om kapitaltillskott för rekonstruktion av bolagets finansiella ställning.

Bolagets skrivelse bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

Bolaget hemställer för budgetåren 1979/80 och 1980/81 sammanfattningsvis om

- ett särskilt bidrag till verksamheten för att täcka underskott och extra ordinära kostnader med 27 milj. kr.
- ett särskilt anslag för företagsutveckling med 55 milj. kr.
- kapitaltillskott för att täcka behov av likvida medel med 85 milj. kr.

Bolaget hemställer vidare att det skall garanteras full kompensation för eventuella framtida kostnader för att infria dess åtaganden i fråga om avveckling av bolagets anläggningar i Ågesta och Ranstad samt R1-reaktor i Stockholm.

Statens kärnkraftinspektion har på regeringens uppdrag redovisat de krav på åtgärder som enligt inspektionen bör ställas enligt atomenergilagen i fråga om bearbetning, lagring och förvaring av radioaktivt avfall i Studsvik.

2 Föredragandens överväganden

Studsvik Energiteknik AB har under de senaste åren successivt utvidgat sin verksamhet utanför det kärntekniska området samtidigt som kärnenergi-verksamheten delvis har fått bedrivas med osäkerhet om den långsiktiga inriktningen. Detta har inneburit stora påfrestningar för bolaget och dess ekonomiska ställning är nu mycket otillfredsställande.

Bolagets resultat för de senaste verksamhetsåren framgår av följande sammanställning (milj. kr.).

	1977/78	1978/79 (prognos)
Intäkter		
Statsanslag (disponerat)	58,4	50,0
Övriga intäkter	142,3	127,8
	200,7	177,8
Kostnader		
Löner	84,9	85,0
Material och lönebikostnader	113,3	98,6
	198,2	183,6
Rörelseresultat före avskrivningar	2,5	- 5,8
Finansiellt netto	- 2,6	- 3,5
Extraordinära poster	0,4	-20,1
Avskrivningar enligt plan	-12,2	-17,2
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	-11,9	-46,6

Studsvikskoncernens balansräkning vid föregående budgetårsskifte samt en mot bakgrund av den redovisade resultatprognosen för 1978/79 upprättad balansräkning visar i sammandrag följande huvudsakliga situation (milj. kr.).

	1978-06-30	1979-06-30 (prognos)
Tillgångar		
Omsättningstillgångar	59,3	77,9
Anläggningstillgångar	151,4	126,9
d:o övervärde		18,1
	210,7	222,9
Skulder och eget kapital		
Kortfristiga skulder	55,7	64,4
Långfristiga skulder	43,0	93,5
Obeskattade reserver	72,0	24,3
Eget kapital	40,0	40,5
	210,7	222,9

Det står i detta läge helt klart att de planer för bolagets verksamhet som låg till grund för den av riksdagen år 1978 biträdda beräkningen av en treårig ram för statsanslag till Studsvik Energiteknik AB budgetåren 1978/79-1980/81 (prop. 1977/78: 110 s. 165, NU 1977/78: 68, rskr 1977/78: 341) inte har kunnat innehållas. Bolaget behöver nu tillföras medel i särskild ordning för att fortsatt kvalificerad verksamhet skall kunna säkerställas. Bolaget har redovisat en omfattande åtgärdsplan för tvåårsperioden 1979/80 och 1980/81 med i huvudsak följande innehåll:

- kostnadsbesparingar och rationaliseringsaktiviteter för verksamhetsgrenar som kommer att bibehålla sin nuvarande inriktning och omfattning.
- marknadsmässig kostnads- och intäktsanpassning, främst för vissa typer av utbud av konsulttjänster.
- anpassning av personella och fysiska resurser till det minskade behov som förutses främst inom det kärntekniska området.
- strukturella ingrepp för att avskilja vissa typer av verksamhet.
- förstärkta insatser på nya och utvecklingsbara befintliga verksamhetsgrenar.

Intäkterna beräknas kunna ökas till de reala nivåer som uppnåddes 1976/77 och 1977/78. Utfallet av åtgärderna förväntas bli att utvecklingen mot allt större underskott bryts men full effekt beräknas inte kunna nås under tvåårsperioden.

Jag ser det som nödvändigt att staten nu lämnar bolaget stöd för att genomföra den redovisade åtgärdsplanen och därvid också ge bolaget möjligheter att göra egna kompetens- och teknikutvecklande satsningar i fråga om främst ny energiteknik.

Mot bakgrund av den genomgång av bolagets situation som har gjorts inom industridepartementet förordar jag att Studsvik Energiteknik AB

- dels tillförs medel i särskild ordning för täckning av beräknat rörelseunderskott inkl. vissa kostnader,
- dels ges resurser för egna utvecklingsinsatser, *nya satsningar*.

Min beräkning av medelsbehovet härför redovisar jag i det följande.

Staten bör vidare efterge återstoden av vissa till dåvarande AB Atomenergi lämnade lån.

Rörelseunderskott m. m.

För att täcka kostnader för beräknat rörelseunderskott, bl. a. till följd av att bolagets nuvarande organisation är för stor för den förutsedda verksamheten, och för vissa ej förutsedda rörelsefrämmande kostnader bör bolaget tillföras följande belopp (milj. kr.).

	1979/80	1980/81	Summa
	37,6	17,6	55,2

Jag har därvid dels förutsatt att bolaget under tvåårsperioden skall kunna genomföra en planerad anpassning av de personella resurserna till den beräknade långsiktiga efterfrågesituationen, dels beräknat vissa medel för engångsåtgärder och rörelserisker under budgetåret 1979/80, dels beaktat behovet av särskilt utvecklingsarbete i fråga om hantering av radioaktivt avfall. Jag förutser att bolaget under sommaren 1980 redovisar det då kända utfallet av innevarande budgetårs verksamhet och att en förnyad

prövning av vissa frågor kring bolagets åtgärdsprogram därefter kan bli aktuell.

Nya satsningar

Till bolagets förfogande bör ställas sammanlagt 40 milj. kr. för att ge bolaget möjlighet att i enlighet med bolagets framställning under de närmaste åren bygga upp kompetens och möjliggöra egna utvecklingsinsatser inom främst den icke-kärntekniska energitekniken. Vissa av de resurser som har beräknats inom Huvudprogram Energiforskning (jfr prop. 1977/78: 110 och prop. 1978/79: 115 bil. 1 s. 190) bör enligt min mening kunna få disponeras av Studsvik Energiteknik för detta ändamål. Det ankommer på regeringen att meddela erforderliga föreskrifter härvidlag. Jag återkommer senare i dag till regeringen med förslag i denna fråga.

Utvecklingsverksamhet inom de delar av det icke-kärntekniska energiområdet som berörs i bolagets skrivelse ingår som en viktig del av energipolitiken och flera myndigheter och organisationer har uppgifter inom olika delar av området. Jag ser det som angeläget att bolagets nya satsningar kan komplettera den verksamhet som pågår på annat håll.

Sammanfattningsvis beräknar jag för Nya satsningar följande belopp (milj. kr.).

	1979/80	1980/81	Summa
Nya satsningar	19	21	40
Härav inom Huvudprogram Energiforskning	15	—	15
Återstår att tillföra över statsbudgeten	4	21	25

Studsvik Energiteknik AB bör sålunda under budgetåren 1979/80 och 1980/81 tillföras särskilda medel med totalt 95,2 milj. kr. Härav bör i form av medelstillskott till bolaget anvisas 80,2 milj. kr.

Eftergift av lån

För att underlätta för bolaget att göra engångsavskrivningar av vissa omoderna eller i övrigt icke-förräntningsbara anläggningar och viss utrustning förordar jag att staten efterger lån som tidigare har lämnats till dåvarande AB Atomenergi. Lånen har lämnats för dels utbyggnaden av materiallaboratoriet, dels anskaffning av uran till R2-reaktorn (jfr prop. 1970: 1 bil. 15, SU 1970: 13, rskr 1970: 13, prop. 1971:1 bil. 15 s. 164, NU 1971: 13, rskr 1971: 120, prop. 1973: 170 bil. 11, NU 1973: 71, rskr 1973: 384, prop. 1978/79: 25 bil. 13, FiU 1978/79: 15, rskr 1978/79: 82) och uppgår f. n. till sammanlagt 11 075 000 kr. Avskrivningen bör göras per den 1 juli 1979.

Bolagets likviditetssituation

Studsviksbolagets likviditet förutses även med de kapitaltillskott jag nu har tagit upp kunna bli ansträngd främst mot slutet av den nu aktuella tvåårsperioden. Jag anser emellertid att behov av ytterligare likvida medel i så fall bör få tillgodoses genom sedvanlig upplåning och kommer att senare i dag föreslå regeringen att meddela erforderliga föreskrifter i frågan.

Förpliktelser i fråga om avveckling av vissa anläggningar

Studsvik Energiteknik AB kan som ägare till de numera avställda reaktorerna R1 och Ågesta i Stockholm och som tidigare ägare till Ranstadsanläggningen komma att åläggas ansvar för framtida avvecklingskostnader, vilka i dag svårigen kan beräknas eller uppskattas. Bolaget har av staten begärt garanti för full kompensation för eventuella framtida kostnader härvidlag. Dessa frågor har nära samband med arbetet inom atomavfallsutredningen (I 1978: 07) och utredningen (I 1978: 05) om översyn av lagstiftningen på atomenergiområdet. I avvaktan på de förslag som kan komma att läggas fram av dessa utredningar är jag inte beredd att nu förorda någon särskild statlig garanti för Studsvik Energiteknik AB för de aktuella anläggningarnas framtida avvecklingskostnader. Med hänsyn till de former för finansiering av bolagets arbete som tidigare har tillämpats anser jag det dock orimligt att kräva att bolaget nu skulle göra särskilda avsättningar för eventuellt uppkommande kostnader.

Driften av R2-reaktorn

Frågan om den fortsatta verksamheten vid R2-reaktorn i Studsvik behandlas f. n. av en särskild utredningsman (I 1978: 08). Arbetet beräknas slutföras inom kort. Ställningstagande till de förslag som utredaren kan komma att lägga fram kan inte beräknas påverka den ekonomiska situationen för Studsvik Energiteknik AB under den tid som omfattas av den nu aktuella åtgärdsplanen.

Bolagets verksamhet i stort

Mot bakgrund av de åtgärder jag nu har förordat och som komplement till de riktlinjer som tidigare har meddelats för bolagets verksamhet (prop. 1977/78: 110 och 1978/79: 115) är det enligt min uppfattning rimligt att framhålla, att ett bolag av Studsviks karaktär givetvis inte kan beräknas uppnå företagsekonomisk lönsamhet i gängse bemärkelse. De krav som staten som ägare bör ställa på bolaget bör uttryckas dels i termer av bidrag till den tekniska utvecklingen inom energiområdet (kompetens, resultat av forsknings- och utvecklingsarbete, efterfrågan på företagets tjänster etc.)

dels i form av att planer och budget följs. Dessa frågor bör enligt min uppfattning kunna tas upp till närmare behandling sedan bolagets nu inleda åtgärdsprogram för det kortare tidsperspektivet fram till år 1981 har börjat avsätta resultat.

3 Anslagsfrågor för budgetåret 1979/80

På tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 bör under fjortonde huvudtiteln uppföras ett nytt reservationsanslag benämnt *Medelstillskott till Studsvik Energiteknik AB*. Under anslaget bör i enlighet med vad jag har redovisat anvisas (37,6+4) 41,6 milj. kr.

4 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna den ram för medelstillskott till Studsvik Energiteknik AB som jag har förordat i det föregående,
2. medge eftergift av lån till Studsvik Energiteknik AB med 11 075 000 kr. i enlighet med vad jag har anfört,
3. till *Medelstillskott till Studsvik Energiteknik AB* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 41 600 000 kr.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Studsvik Energiteknik AB — Särskilda bidrag till verksamheten samt kapitaltillskott för rekonstruktion av bolagets finansiella ställning

I samband med årsredovisningen för verksamhetsåret 1977/78 lämnades en redogörelse för bolagets allvarliga ekonomiska läge. Verksamhetsvolymen har gått ned, främst på grund av en minskad efterfrågan på den inhemska kärnkraftmarknaden, som inte kunnat kompenseras på andra områden. Bolaget avsåg att återkomma till frågan efter att ha utfört förnyade analyser av resultatutvecklingen och de åtgärder som krävs för den pågående omstruktureringen.

I 1979 års budgetproposition ställs frågan om kapitaltillskott på framtiden tills bolagets totala ekonomiska situation klarlagts. I näringsutskottets betänkande (NU 1978/79: 60) uttalas förståelse för bolagets situation:

”Ett annat akut problem för bolaget är frågan om kapitaltillskott. Bolaget önskar få möjlighet att disponera och generera eget riskkapital för att säkra att ny teknik snarast möjligt kan föras fram till exploatering. Utskottet har förståelse för bolagets synpunkter. Studsvik är en viktig resurs i samhällets satsning på energiteknisk forskning och utveckling. I propositionen 1978/79: 115 påpekas i flera avsnitt den uppgift som Studsviksbolaget har i strävandena att utveckla ny teknik när det gäller förnybara bränslen och metoderna för hantering av kol. Utskottet förutsätter därför att regeringen snarast tar initiativ till åtgärder för att säkra att verksamheten vid Studsvik Energiteknik AB kan vidmakthållas på en hög teknisk nivå. I det föregående har utskottet uttalat sig för att utvecklingsbolag inrättas bl. a. för energiområdet och för transportteknik. Utskottet förutsätter att Studsviksbolaget tillförsäkras möjligheter till nära samarbete med det utvecklingsbolag som kan komma att inrättas för energiområdet. Det är viktigt att tillgängliga resurser i fråga om såväl utveckling som organisation utnyttjas så effektivt som möjligt.”

Arbetet med översynen av de ekonomiska planerna har genomförts under ledning av den nye verkställande direktören, som tillträdde 1979-03-15, och under medverkan av ekonomisk expertis, som ställts till förfogande från departementet. Material som närmare belyser de frågor som behandlas nedan har i särskild ordning ställts till departementets förfogande.

Vi ber härmed att få redovisa bolagets — dvs. styrelsens och företagsledningens — förslag till rekonstruktion av den finansiella ställningen samt planer för en successiv reduktion av underskotten på verksamheten.

Resultatutveckling

Som tidigare anmäls har verksamheten visat otillfredställande ekonomiska resultat de senaste åren. Det preliminära utfallet för 1978/79 är väsentligt sämre än budget, huvudsakligen beroende på att omsättningen sjunkit. Resultatutvecklingen är otillfredsställande inte bara för den kärntekniska divisionen; även divisionen för ny energiteknik visar ett visst underskott, främst på grund av förseningar i energiforskningsprogrammen. Utvecklingen av resultaten före extraordinära poster och bokslutsdispositioner under 1976/77—1978/79 visas i tabell 1. Med nuvarande statsanslag och uppdragsvolym från myndigheter uppgår underskottet till ca 25 milj. kr./år.

Tabell 1

Resultat i sammandrag (milj. kr.)

	1976/77	1977/78	Prognos 1978/79
Rörelsens intäkter ^{1 2}	177,0	191,7	177,8
Rörelsens kostnader ²	156,2	189,2	180,9
Rörelseresultat före avskrivningar	20,8	2,5	- 3,1
Avskrivningar enligt plan	11,6	12,2	17,2
Rörelseresultat efter avskrivningar	9,2	- 9,7	-20,3
Finansiellt netto	- 0,3	- 2,6	- 3,5
Resultat efter finansiellt netto	8,9	-12,3	-23,8
Extraordinära intäkter och kostnader	- 1,9	0,4	3,7
Resultat före boksluts- dispositioner och skatt	7,0	-11,9	-20,1
¹ Inkl. förändring av pågående arbeten	13,9	- 8,5	- 2,0
² Exkl. Ranstad			

Tvåårsplan 1979/80 – 1980/81

En plan har utarbetats för tvåårsperioden 1979-07-01 – 1981-06-30, vilken innehåller åtgärder av skilda slag för att på kort sikt – 2–3 år – genomföra de resultatförbättringar som bedömts möjliga för den nuvarande verksamheten. Åtgärderna har i huvudsak följande karaktär:

- kostnadsbesparingar och rationaliseringsaktiviteter för verksamhetsgrenar som kommer att bibehålla sin nuvarande inriktning och omfattning
- marknadsmässig kostnads- och intäktsanpassning, främst för vissa typer av utbud av konsulttjänster
- anpassning av personella och fysiska resurser till det minskade behov som förutses främst inom det kärntekniska området
- strukturella ingrepp för att avskilja vissa typer av verksamhet
- förstärkta insatser på nya och utvecklingsbara befintliga verksamhetsgrenar.

Intäkterna beräknas kunna ökas till de reala nivåer som uppnåddes 1976/77 och 1977/78.

Utfallet av åtgärderna förväntas bli att trenden mot allt större underskott brytes. Full effekt erhålles dock ej under tvåårsperioden.

Resultatrisker

Vi har försökt bedöma riskerna för att de prognostiserade resultaten ej kommer att kunna innehållas. Den labila situationen inom energipolitiken kan medföra tidsförskjutningar i programorganens beslutsprocess samt osäkerhet inom kraftindustrin om förutsättningarna för dess framtida planering. Speciellt bör det påpekas att vi kan träffas av liknande extrakostnader och intäktsbortfall som kraftindustrin erfarit genom beslutet om folkomröstning, exempelvis i form av avbeställningar eller önskemål om

senareläggningar av beordrat arbete. Oljeprisutvecklingen påverkar kraftigt bolagets kostnader för energiförbrukning och transporter och kan förorsaka inflatoriska kostnadsökningar i övrigt, som ej omedelbart kompenseras i taxehöjningar och höjda anslag. En resultatrisk av storleksordningen 5–10 milj. kr. per år kan därför icke uteslutas.

Extraordinära poster

En särskild genomgång har gjorts av behovet av extraordinära åtgärder för att anpassa verksamheten samt värderingen av tillgångar och skulder till de förändrade förutsättningar som tvåårsplanen bygger på.

Under tvåårsperioden krävs bl. a. åtgärder för avfallshanteringen. SKI har numera tillstyrkt de planer för den framtida hanteringen som framlagts av bolaget. Kostnader som beräknas falla på perioden har medtagits i resultatplanen. En särskild ansökan om medel för detta ändamål har lämnats utan åtgärd av departementet i avvaktan på SKI:s yttrande.

I balansräkningen finns upptaget (planenliga) värden för vissa anläggningstillgångar, som ej har en rationell användning eller är förräntningsbara enligt våra planer. Dessa tillgångar föreslås skrivas av i sin helhet under 1979/80.

Vissa andra anläggningar, främst avseende bränslelaboratoriet, förväntas få en avsevärt kortare livslängd, varför de årliga avskrivningarna ökats i resultatplanen, vilket ställer krav på motsvarande höjningar av de framtida intäkterna.

En viktig fråga är de framtida garantiansvar som för närvarande åvilar bolaget för eventuell dekontaminering respektive återställning av anläggningar på Drottning Kristinas väg, i Ågesta och Ranstad. I fråga om Ranstad finns dessutom ett åtagande från bolaget att genom aktieägartillskott täcka underskott i Ranstad Skifferaktiebolag i förhållande till ägarandelen. Inom bolaget finns ej några finansiella resurser för att infria dessa.

För budgetåren 1979/80 och 1980/81 beräknas extra medel erforderliga för en anpassning av personalresurserna till den nya verksamhetens omfattning och inriktning. Avsikten är att dessa skall användas för att bereda övertalig personal inom vissa organisationsenheter ny sysselsättning inom eller utom företaget.

Företagsutveckling

Vi anser att bolagets erfarenhet av utveckling av nya energitekniska processer är en viktig tillgång som nu kan utnyttjas för att i ökande omfattning sättas in i arbetet med till kärntekniken alternativ energiteknik, samt att den infrastruktur av kunskaper och resurser som vi besitter verkligt kan bidra till att påskynda utvecklingen inom dessa områden.

Det är av stor betydelse för företaget att den närmaste tvåårsperioden användes för att bygga upp den grundläggande kompetens som under alla förhållanden och i stort sett oberoende av framtida beslut om energipolitiken kommer att erfordras för att bedriva ett seriöst forsknings- och utvecklingsarbete på det energitekniska området.

En sådan satsning är av avgörande betydelse för personalens och företags framtida vitalitet och är nödvändig för att man skall kunna undvika allvarliga ingrepp i företagets struktur.

De insatser som här avses kan förväntas vara av följande eller likartad karaktär:

– vidareutbildning och omskolning av den nuvarande personalstyrkan för

- att bredda och fördjupa dess kompetens och öka flexibiliteten inför en ändrad inriktning
- nyrekrytering av specialister med kompetens inom verksamhetsområden som nyetablerats inom företaget
 - eget forsknings- och utvecklingsarbete som erfordras för att bygga upp eller komplettera kompetens i basorganisationen
 - förvärv av teknik som erfordras för verksamheten men som redan finns utvecklad på annat håll
 - initialkostnader i samband med övertagande av projekt från andra intressenter.

Inom divisionen för ny energiteknik planeras således en fortsatt satsning inom områdena förbränning och förgasning av organiska bränslen. Resurser skall byggas upp för kolanalys och -karakterisering samt systemstudier av kolhantering och -beredning. Vidare planeras utökade förbränningsstudier avseende kolpulver och -slurry. En liknande resursbas planeras inom området förgasning. Inom solenergisektorn kan nya initiativ eller samarbeten aktualiseras.

Bolagets nuvarande planer baseras på förutsättningen att kärntechniken även i fortsättningen kommer att utnyttjas för den inhemska energiförsörjningen. Utbyggnaden av kärnkraften kommer dock att stagnera inom landet medan exportmarknaden bedömes möjlig att utveckla vidare. Mot denna bakgrund inriktas bolagets kärntekniska resurser gradvis alltmer mot bränsleundersökningar, avfallsteknik samt säkerhet och skydd vid drift och underhåll av kärnkraftanläggningarna.

De nu föreslagna reduktionerna av bolagets resurser som erfordras av företagsekonomiska skäl kan medföra effekter som ur andra synvinklar ej är önskvärda med hänsyn till behovet av att bibehålla en tillfredsställande kärnteknisk kompetens inom landet. Ett område som särskilt bör observeras är inhemsk kärnbränsleutveckling, för vilken bolaget för närvarande ej får full täckning för sina kostnader.

Inom divisionen för kärnteknik kan de fortsatta satsningarna komma att avse metoder för koncentrerings, inneslutning och lagring av radioaktivt avfall, samt beträffande reaktorsäkerhet såväl teoretisk som experimentell verksamhet avseende man-maskin-problemet. Kommersiellt lovande produkter utanför kärnkraftområdet kan i samarbete med andra företag komma att framställas genom bestrålning i R2-reaktorn.

Vi har under senare år etablerat ett industriellt samarbete såväl inom kärntechniken som på andra områden. Dylikt samarbete har främst arrangerats med utnyttjande av de möjligheter som de s. k. kollektivforskningsavtalen har erbjudit. I företagets planer ingår att fortsätta det på detta sätt redan etablerade samarbetet under tvåårsperioden. Det är emellertid nu angeläget att kunna gå vidare genom överenskommelser med nya industripartners och under mindre bundna former än vad kollektivforskningsavtalen hittills har erbjudit.

För de ändamål som här ovan angivits beräknas behovet av medel utgöra totalt 55 milj. kr. under tvåårsperioden. Vi föreslår att medlen ställs till vårt förfogande som ett ramanslag, för vilket styrelsen från fall till fall har att besluta om dispositionen.

En långsiktig plan med förslag till inriktning och omfattning av bolagets framtida insatser kräver en nära samordning med andra intressenter inom det energitekniska området i Sverige. En fast planeringsgrund kommer inte att stå till buds före folkomröstningen om kärnkraften och statsmakternas

beslut om energipolitikens framtida inriktning. Vi avser därför att återkomma med vår syn på företagens långsiktiga profil och en redovisning av bolagets långsiktiga planering i samband med anslagsskrivelse för 1981/82.

Investeringar

Under senare år har bolaget ålagts att utföra betydande investeringar av miljöskäl, som ej kunnat kompenseras genom ökade intäkter.

Erforderliga reinvesteringar för att vidmakthålla kapacitet och standard i Studsvik har fått skjutas på framtiden.

Tvåårsplanen innehåller förslag till investeringar till ett belopp av närmare 60 milj. kr. för koncernen. Här ingår dels reinvesteringar av ovan nämnt slag, dels nyinvesteringar som hänger samman med de förslag till satsningar på teknik som den grundläggande planen innehåller.

Rörelsekapital

Som framgår av resultatplanerna förväntas den externa omsättningen för moderbolaget öka från ca 180 milj. kr. 1978/79 till 250 milj. kr. 1980/81 räknat i löpande penningvärde. Detta kommer att medföra ett behov av ökat rörelsekapital som inte kan genereras inom rörelsen. Den erforderliga ökningen beräknas till drygt 26 milj. kr. för tvåårsperioden.

Likviditet och soliditet

Den inledningsvis relaterade ogynnsamma resultatutvecklingen har självfallet varit påfrestande för bolagets likvida ställning. Det kan förefalla egendomligt att bolaget mot den bakgrunden har kunnat bibehålla sin soliditet. Man måste vara medveten om att de kapitaltillskott som tidigare skett under 1970-talet i allt väsentligt tillkommit genom omvandling av skuldreverser till eget kapital och således utan någon motsvarande likviditetspåfyllning.

Likviditetsproblemen har därvidlag lösts främst genom realisation av bolagets tillgångar.

Sammanfattningsvis byggs bolagets behov av tillskott av likvida medel upp av följande ovan kommenterade komponenter (milj. kr.):

1. Resultatet före avskrivningar men efter extraordinära poster och riskgarderingar ger ett likviditetsmässigt underskott av	27
2. Rörelsekapital, ökning	26
3. Investeringar	59
Summa	112
Därtill kommer	
4. Företagsutveckling	55
Totalt	167

Studsviks egna kapital per 1979-06-30, beräknat inklusive minoritetsandelar och obesattade reserver, bedöms komma att uppgå till 65 milj. kr., vilket motsvarar en soliditet av 30% av balansomslutningen. Tvåårsprognosens konsekvenser för kapitalutvecklingen innebär att ett kapitaltillskott erfordras för att bevara den aktierättsliga soliditeten. För Studsviks verksamhet bör soliditeten under inga förhållanden understiga 30% av balansomslutningen.

Äskanden

De anslag som bolaget beräknat bli anvisade inom den normala budgeten framgår av tabell 2.

Tabell 2

Statsanslag förutsatta i prognos 1978/79, budget 1979/80 och plan 1980/81, milj. kr.

	1978/79	1979/80	1980/81
Bidrag till verksamheten vid Studsvik			
Energiteknik AB	46,0	47,0	47,0
Energiteknisk grundforskning	2,25	2,5	2,75
Energiteknisk forskning och utveckling vid Studsvik Energiteknik AB	12,0	12,0	6,0
Internationellt samarbete m. m.	2,2	2,8	2,8
	62,45	64,3	58,55

Mot bakgrund av vad som ovan anförts om Studsviks ekonomiska utveckling och finansiella ställning får vi härmed hemställa att för budgetåren 1979/80 och 1980/81

- ett särskilt bidrag till verksamheten för att täcka underskott och extraordinära kostnader beviljas med 27 milj. kr.
- ett särskilt anslag för företagsutveckling beviljas med 55 milj. kr.
- samt ett kapitaltillskott beviljas för täckande av övriga behov av likvida medel med 85 milj. kr.

Vi hemställer dessutom att bolaget garanteras full kompensation för eventuella framtida kostnader för infriandet av dess åtaganden avseende dekontaminering och återställning av anläggningar på Drottning Kristinas väg, samt i Ågesta och Ranstad.

Studsvik 1979-06-26

STUDSVIK ENERGITEKNIK AKTIEBOLAG

Kjell Håkansson